

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 23^{ΗΣ} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1965

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΝΟΒΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Ἰω. Καλιτσουνάκης παρουσιάζων βιβλίον τοῦ κ. Π. Μοροῦ λέγει τὰ ἑξῆς :

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Ἀκαδημίας τὸ βιβλίον τοῦ ἐν Βερολίῳ καθηγητοῦ τῆς κλασσικῆς φιλολογίας κ. Παύλου Μοραυ, *Catalogue des manuscrits grecs (Fonds du Syllogos)* ἐκδοθὲν ἐν Ἀγκύρᾳ τὸ παρελθὸν ἔτος. Εἶναι βιβλίον τὸ ὁποῖον περιέχει κατάλογον τῶν ἐλληνικῶν κυρίως χειρογράφων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἀνῆκον εἰς τὸν πασίγνωστον Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὰ ὁποῖα οἱ Τοῦρκοι, μαζὶ μὲ τὰ βιβλία τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου τούτου, κατέσχον μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἔκβασιν τῶν πολεμικῶν γεγονότων τῆς ἐλληνοτουρκικῆς συρράξεως. Ὁ κατάλογος τῶν χειρογράφων τούτων σημειοῖ ἐν ὄλῳ 183 χειρογραφα, κατὰ μέγα μέρος ἐλληνικά, ποικιλωτάτου περιεχομένου. Ἡ περιγραφή γίνεται μεθοδικῶς καθ' ὅλους τοὺς ἐπιστημονικοὺς κανόνας. Τοῦ καταλόγου τούτου προτάσσεται Εἰσαγωγή περιέχουσα τὰ τῆς ἀρχικῆς ιδρύσεως τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τῇ 15 Ἀπριλίῳ 1861. Τότε συνιδρύθησαν καὶ δύο ἄλλοι ἐλληνικοὶ σύλλογοι, ὁ Ἰατρικὸς καὶ ὁ Μουσικὸς. Τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου τὰ ἰδρυτικὰ μέλη ἦσαν 86, ἐξελέγοντο δὲ καὶ ἄλλα τακτικὰ μέλη. Τιμητικὰ μέλη ἐξελέγοντο ἐπιφανεῖς ξένοι ἐρευνηταί. Εἶχεν ὁ Σύλλογος ἀκαδημαϊκὴν τινα χροιάν καὶ διάρθρωσιν, ὅπως βλέπει τις εἰς τὴν ρηθεῖσαν Εἰσαγωγήν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1863 ἐξεδίδετο καὶ μηνιαῖον περιοδικὸν μὲ ἐπιστημονικὰς φιλολογικὰς διατριβάς.

Ὁ Σύλλογος ἔδειξεν ἐνωρὶς ἐνδιαφέρον διὰ συλλογὴν χειρογράφων, ἣτις συλλογὴ διαρκῶς ηὔξανετο. Δυστυχῶς μεγάλη πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε μέρος τῶν χειρογράφων

τούτων καὶ τῶν βιβλίων τοῦ Συλλόγου. Τῷ 1876 ἠρθῆμεν ὁ Σύλλογος βιβλιοθήκην ἐκ 4.000 τόμων καὶ 45 χειρογράφων. Εἰς τὸν καθηγητὴν Μοραυχ δὲν ἐπετροπή τὴν νῦν μελετήσῃ διὰ τὴν ἐργασίαν του τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου εὐρισκομένην κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸ Süleymaniye εἰς τὴν Istanbul.

Διὰ τὴν δοῦσιν τοῦ Συλλόγου ἀναφέρω ἐν παρόδῳ τὴν σειρὰν τῆς ἐξακουστῆς Ζωγραφείου Βιβλιοθήκης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεδόθησαν ἀρκετοὶ Ἑλληνες συγγραφεῖς ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν καὶ αἰγίδα τοῦ Συλλόγου.

Καταλόγους ἀτελεστέρους τῶν χειρογράφων τοῦ Συλλόγου ἔκαμαν παλαιότερον οἱ Παπαδόπουλος Κεραμεύς, Σάρορος καὶ Γεδεών. Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι ἐχάθησαν καὶ πολλὰ χειρογράφα τοῦ Συλλόγου. Ὁ Μανουὴλ Γεδεών (1854 - 1943) εἶχε δωρήσει ἢ πωλήσει εἰς τὸν Σύλλογον περὶ τὰ 30 χειρογράφα. Ἐνδιεφέρετο ἰδίᾳ διὰ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Εἶχεν ἄλλως τε καὶ τὸν τίτλον «Μέγας Χαροφύλαξ καὶ Χρονογράφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας».

Ἐκτὸς τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων χειρογράφων ὁ Σύλλογος κατεῖχεν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ συλλογὴν ἐπισήμων ἐγγράφων γαλλιστὶ γεγραμμένων. Ἦτο ἡ ἐπίσημος καὶ ἡ ἰδιωτικὴ ἀλληλογραφία καὶ τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἰωάννου Ἀριστάρχου, Πρεσβευτοῦ τῆς Τουρκίας ἐν Βερολίνῳ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος. Ὁ φυλλομετρῶν τὸ βιβλίον τοῦ Μοραυχ συναντᾷ σειρὰν ὄλην ἐπιφανῶν Ἑλλήνων λογίων δρώντων τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Πολλὰς εἰδήσεις περὶ τοῦ Συλλόγου εὐρίσκει τις εἰς τοὺς Παναγνυρικοὺς τόμους τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος καὶ τῆς πεντηκονταετηρίδος. Τῆς πεντηκονταετηρίδος μόλις καὶ μετὰ βίας ἐξεδόθη τῷ 1921. Εἶναι τὸ τελευταῖον δημοσίευσμά του.

Ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Καθηγητοῦ Μοραυχ μαθαίνομεν τώρα πλέον ἀσφαλῶς ὅτι πολλὰ τῶν βιβλίων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου διενεμήθησαν εἰς τουρκικὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκας.

Τὸ βιβλίον περιέχει δύο θαυμάσια εὐρετήρια, τὰ ὁποῖα τὸ καθιστοῦν λίαν εὐχρηστον.

Εἰς τὸ τέλος ἐπισυνάπτεται μακρὸς κατάλογος προσθηκῶν καὶ τινων διορθώσεων. Δικαιολογεῖται πληρέστατα ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐν Κωνσταντινουπόλει καταλλήλων βοηθημάτων.

Ὁ Ἑλληὴν ἀναγνώστης θέτει κατὰ μέρος τὸ βιβλίον τοῦτο οὐχὶ ἄνευ ψυχικοῦ ἄλγους διὰ τὴν τύχην τοῦ Φιλολογικοῦ τούτου Συλλόγου.